

”Bristfällig analys leder fel om kärnvapenavtal”

Regeringens utredning om svensk anslutning till FN-avtalet om förbud mot kärnvapen innehåller en rad brister som riskerar att leda våra beslutsfattare fel. Sveriges regering och riksdag gör ett historiskt misstag om de inte tar ställning för avtalet, skriver Annelie Börjesson, ordförande i Svenska FN-förbundet.

Igår 21.00

<https://www.svd.se/bristfallig-analys-leder-fel-om-karnvapenavtal - na9BAo-comments>

Annelie Börjesson, Svenska FN-förbundet, skriver att riksdagens ledamöter bör tänka sig för, och inte medverka till att kärnvapen blir en del av svensk säkerhetspolitik. Till vänster: FN:s generalförsamling i New York. Foto: Pressbild, Richard Drew/AP

DEBATT | KÄRNVAPENAVALTAL

När Sverige och 121 andra stater i juli 2017 röstade igenom FN-avtalet om förbud mot kärnvapen var vi många som såg fram emot skyndsamt svensk anslutning. Så blev det inte. Frågan väckte amerikanskt intresse, skapade intern debatt i regeringen och hänvisades till en utredning. Analysen skulle dock enligt utrikesminister Margot Wallström ([SvD Debatt 25/8 2017](#)) göras ”med inriktning att kunna underteckna”.

Utredningen, som gjorts av ambassadör Lars-Erik Lundin, har nu varit ute på remiss. Parallellt har kärnvapenhotet ökat ytterligare genom bland annat USA:s och Rysslands avhopp från INF-avtalet om medeldistansmissiler. Inför riksdagens behandling, som sannolikt sker i höst, är det angeläget att i offentlighetens ljus vända och vrida på argumenten för och emot en svensk anslutning till avtalet om kärnvapenförbud.

Först och främst: en utredning om en så avgörande fråga för svenska folkets säkerhet som den framtida svenska nedrustningspolitiken borde ha involverat såväl sakkunniga med flera olika perspektiv som parlamentariker. För det andra innehåller Lundins utredning en rad brister. Dessa pekar vi på i vårt remissvar som vi lämnar på onsdagen. Exempelvis innehåller den historiska tillbakablicken så många förenklingar att utredningen riskerar att leda beslutsfattare i regering och riksdag fel. Dessutom är Lundins sätt att förklara och försvara Natos kärnvapendoktrin både förvånande och ensidigt.

Det är anmärkningsvärt att Lundin inte nämner internationella domstolens rådgivande utslag 1996 om kärnvapnens legalitet och den skyldighet att slutföra nedrustningsförhandlingar som enligt domstolen åligger kärnvapenstaterna. Det svenska utrikesutskottets tydliga ställningstagande inför domstolsbehandlingen borde också ha redovisats.

Även andra delar av den historiska kärnvapendebatten förbises eller förminskas. Sverige och utrikesminister Anna Lindh varnade redan 2001 för att USA:s uppsägning av ABM-avtalet om missilförsvar skulle leda till ny kapprustning. Så blev också fallet när Ryssland svarade med Topol-M och ytterligare missilsystem från mitten av 00-talet. Att Anna Lindh inrättade den internationella kommissionen mot massförstörelsevapen som under ledning av Hans Blix utfärdade 60 rekommendationer för nedrustning borde ha berörts av utredaren, i synnerhet den rekommendation som ifrågasätter Natos kärnvapendelning.

Det är kärnvapenmakternas långvariga ovilja att ta sitt ansvar för nedrustning som ligger till grund för FN-avtalet mot kärnvapen – inte bara de senaste årens försämrade relationer dem emellan och Rysslands annektering av Krim som utredningen ger sken av.

Argumenten för svensk anslutning till avtalet om kärnvapenförbud kan sammanfattas så här:

- **Kärnvapen är de farligaste vapnen som mänskligheten känner.**

Fortfarande vårdas offer för atombomberna 1945 över Hiroshima och Nagasaki på sjukhus. Dagens cirka 14 500 kärnvapenladdningar har en kapacitet som vida överstiger 40-talets och deras humanitära konsekvenser är enorma. Kärnvapen kan inte likställas med konventionella vapen och alla försök att normalisera dem måste motverkas.

- **Nato måste tona ner kärnvapnens roll.**

Regeringens utredare berör flera gånger FN-avtalets påverkan på avskräckningspolitik, kärnvapenparaplyer och Natos system för kärnvapendelning. Vi i Svenska FN-förbundet menar bestämt att färre länder måste bli beroende av kärnvapen och att Nato-länder bör undanbe sig en plats under USA:s kärnvapenparaply. Det vore också önskvärt att Natos kärnvapendelning upphör.

- **Sverige måste även fortsättningsvis vara nedrustningsförespråkare.**

Genom decennierna har Sverige trots motstånd från kärnvapenstaterna gjort en rad utspel i fredens tjänst. Sverige kan inte ta avstånd från ett FN-avtal som förbjuder kärnvapen och samtidigt fortsätta att tala med trovärdighet i nedrustningsfrågor.

- **FN-avtalet är en markering mot misslyckad nedrustning.**

Kommande vecka startar i New York förberedelser inför ytterligare en översynskonferens om icke-spridningsavtalet NPT. Inget genombrott är att vänta – tvärtom verkar stämningen inför mötet vara sällsynt dålig. Det understryker behovet av nya processer för att sätta press på kärnvapenstaterna – och därmed ge stöd till NPT. Avtalet om kärnvapenförbud är den enskilt viktigaste processen i denna riktning.

- **FN och svenska folket är emot kärnvapen.**

Det är oacceptabelt att ledare som Kim Jong-Un, Putin och Trump tillåts föra utvecklingen tillbaka till det kalla krigets dagar. Sverige och andra FN-medlemmar måste stå fast vid och skärpa kravet på internationell nedrustning. Fyra av fem svenskar vill att Sverige skriver under ett kärnvapenförbud. FN:s allra första resolution rörde kärnvapen och den nuvarande FN-chefen António Guterres har som alla sina företrädare tagit initiativ för en kärnvapenfri värld.

Margot Wallström deltar vid förberedelsemötet för NPT. Med sig har hon ett svenskt krav på ökad transparens. Att dessutom signalera att Sverige har för avsikt att ansluta sig till FN-avtalet om kärnvapenförbud vore att bidra till att blåsa nytt liv i icke-spridningsavtalet. Det skulle dessutom sända den nödvändiga signalen att kärnvapenstaterna måste göra sin nedrustningsläxa och få bort dessa vapen en gång för alla.

Våra folkvalda har det slutliga avgörandet i sin hand. Sveriges riksdag måste se bortom utredningens begränsade perspektiv och noga tänka igenom sitt ställningstagande. Förhoppningsvis vill ingen av de 349 ledamöterna ha på sitt samvete att ha medverkat till att kärnvapen om fem eller tio år har fått ökad acceptans och blivit en integrerad del av svensk säkerhetspolitik. Att rösta för svensk anslutning till FN-avtalet om kärnvapenförbud är ett tydligt ställningstagande för nedrustning. Att inte rösta för avtalet vore däremot ett historiskt misstag.

Annelie Börjesson

ordförande i Svenska FN-förbundet